

МОКЛЯК Лариса Іванівна,

доцент НАУ, доцент кафедри філософії ГМІ НАУ

РОДИНА ЯК ДУХОВНЕ ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Риска довжиною всього в 42 роки між двома датами – народження 1871 і – смерті 1913 рр., це коротке сповнене трагізму і натхненної творчості життя видатної української поетеси Лесі Українки.

Не буде перебільшенням твердження про те, що обсяг сторінок, де досліджується творчий спадок поетеси налічує сьогодні тисячі томів. Цей дослідницький процес мабуть ніколи не завершиться, бо минають часи, в життя приходять нові покоління, які в творчості великої поетеси, мають можливість пережити, а значить і розуміти таємничу складність людини і людського буття. Саме через поезії, драми, листи, публіцистику – Лариса Петрівна Косач, – Леся Українка постає перед нами як Людина, Особистість, Пророк.

Біографи поетеси одностайно підкреслюють те, що вирішальну роль у особистісному та творчому становленні Лесі Українки відіграла сімейна, родинна атмосфера, яка була створена батьками поетеси та її родичами. Сьогодні ця сторінка життя поетеси має не тільки пізнавальне значення але й моральне, людинотворче.

Сучасні сімейні, родинні стосунки як атрибутивний, засадовий елемент суспільства переживає кризу, зруйнована сімейна культурно-духовна традиція українського народу, втрачається зв'язок поколінь. Звернення до досвіду сімейних, родинних зв'язків родини Косачів можуть слугувати позитивним прикладом й поштовхом для того, щоб замислитись над своїм соціально-моральним обов'язком бути донькою, сином, матір'ю, батьком, сестрою, братом. Це сьогодні важливо не тільки в аспекті кровно родинних зв'язків, але й зв'язків духовних, без яких неможлива родина.

Петро Антонович Косач – батько Лесі, Ольга Петрівна – мати Лесі – були перш за все друзями, порадиниками, охоронцями не тільки Лариси, але й всіх своїх шести дітей. Вони мужньо переживали негаразди, які

доля посилала на їх сім'ю, своїм власним ставленням до людей, до долі свого народу сприяли формуванню світогляду майбутньої поетеси.

Неабияку мужність треба було проявити, коли в 1891 році родина прийняла в своєму домі родину І.Франка і його сестру, ім'я яких навіть згадувати боялися, коли з М.Драгомановим порвали всі, Петро Антонович листувався з ним, їздив до нього. Олена Пчілка була відомою письменницею, публіцистом, громадською діячкою, журналістом, видавцем, етнографом, за радянських часів у 1925 р. була обрана членом-кореспондентом АН УРСР, але при всьому цьому завжди залишалася мамою, берегинею свого дому, чоловіка і дітей.

Вона любила і знала українське слово, українську народну творчість. Надрукувала дослідницьку працю «Український орнамент». Як справжній майстер вона плекала слово і творила його. Дала життя означенню, без якого просто уявити не можна нинішній словник – «мистецтво». Збагатила українську літературу перекладами і переспівами з Овідія, Гете, Андерсена, Гюго, Пушкіна, Гоголя, Міцкевича. Чоловік завжди підтримував її і добрим словом і матеріально.

Перше завдання, яке батьки Лесі Українки поставили перед собою – це виховання високого рівня громадської національної свідомості у своїх дітей. У сім'ї українською мовою користувалися не тільки в літературному вжитку, а вона проймала все життя. В сім'ї вважали неприпустимим, щоб інтелігенція розмовляла іншою мовою, ніж народ.

Вся система виховання батьків Лесі Українки була спрямована на вироблення звички до практичної дії, коли слово сплавлюється з дією, вчинком у нерозчленовану єдність. Використовувалися найрізноманітніші форми включення дітей у цю практичну діяльність. Так, щороку відзначалися шевченківські роковини для дітей. «На цьому святі і Леся і її брат Михайло щось декламували. – писала Оксана Стешенко, приятелька Лесі Українки. – Обоє вони були вдягнені в українське вбрання. Та вишивана сорочка, корсетка і чумарка були довго у Лесі й Михайла щоденним вбранням».

Все це створювало той духовний мікроклімат, в якому й формувалися і зростали творчі особистості дітей Косачів.

Що важливо підкреслити, що національне виховання проводилося на тлі досить глибокого ознайомлення зі світовою культурою. Сама мати займалася з дітьми іноземними мовами, опановували діти і латинську та грецьку мови.

Те, що було закладено в Лесю з перших кроків її життя, дало дуже рано видимі результати. Вона оволоділа майже всіма європейськими мовами, займалася перекладацькою діяльністю. Ще з малечку у Лесі формувалася стійкий інтерес до усної народної творчості, музики. Найпершим читачем і редактором її творів була мати.

Саме від родини Леся Українка перейняла естафету любові та поваги до всіх людей, сформувала силу власного духу.